

Aleg 221

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w 1905 roku.

Wysoki Sejmie!

Działalność Wydziału krajowego jakoteż współdziałających towarzystw rolniczych na polu podniesienia hodowli bydła w kraju już w roku 1905 nie mniej też i w roku 1906 była wydatniejszą niż w latach poprzednich — podniesiona bowiem subwencya państwowa z kwoty 75.000 koron na 100.000 koron od roku 1905 i krajowa z kwoty 75.000 koron na 100.000 koron od roku 1906 umożliwiły rozszerzenie akcji w kierunkach objętych programem obowiązującym.

Tak Towarzystwo gospodarskie jak i Towarzystwo rolnicze w uznaniu doniosłego znaczenia rozpowszechnienia buhajów stacyjnych subwencyjnych dążyły do powiększenia liczby tych rozplodników w miarę rozporządzalnych środków i tak w obrębie działalności Towarzystwa gospodarskiego wzrosła liczba buhajów stacyjnych w 1905 roku o 47 w 1906 roku o 72 i wynosi obecnie 472, w obrębie Towarzystwa rolniczego wzrost ten wynosi w 1905 roku 69, w 1906 roku 71; z końcem 1906 roku przeto liczba stacyi w tym okręgu doszła do 387.

Niemniej ważnym czynnikiem, dążącym do pomnożenia u mniejszej własności materiału rozplodowego odpowiedniej jakości, jest zakładanie obór gminnych i z uznaniem podnieść należy, że Towarzystwo gospodarskie wykazuje pod tym względem znaczny postęp — w okręgu swoim bowiem posiada z końcem r. 1906 32 takich obór, gdy z końcem 1904 r. posiadało ich tylko 20. Towarzystwo rolnicze w Krakowie, które dotąd nie zakładało obór gminnych, zamierza również przystąpić do akcji w tym kierunku.

Że obrana przez Towarzystwo rolnicze droga w celu podniesienia hodowli bydła w kraju była trafną, dowiodła wystawa targowa, odroczonej w 1905 r. z powodu klęski posuchy i braku paszy, która w maju 1906 przez komitet Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie na szerszą skalę urządzoną została, wykazała bowiem wielki postęp hodowli nie tylko u większej własności lecz i u włościan, i z zadowoleniem podnieść

należy, że w niektórych okolicach kraju i u tej warstwy ludności zdołano wzbudzić zamięrowanie do tej gałęzi gospodarstwa.

Drożyzna mięsa, wzmagająca się od r. 1905 tak w kraju jak i w całym państwie spowodowała Rady miasta Lwowa i Krakowa, jakoteż inne korporacje do żądania zmierzającego do otwarcia granicy rosyjskiej i rumuńskiej dla importu bydła tamtejszego. O ile otwarcie granic rzeczonych dla importu bydła byłoby zabójczem dla krajowej hodowli skutkiem zawleczenia chorób, tylekrotnie zostało wykazaniem, że Komisya gospodarstwa krajowego pominąć może szersze udowodnienie. Krajowe Towarzystwa rolnicze, stojąc na tem stanowisku, odniosły się jeszcze w r. 1905 do c. k. Rządu z prośbą o podwyższenie subwencji państwowej na hodowlę bydła o 60.000 koron, które zużyte będą głównie w kierunku poparcia hodowli mięsnej opasowej.

Żądanie to, poparte przez Wydział krajowy, który zarazem zaznaczył, że Wysoki Sejm, wychodząc z założenia, iż tylko intensywniejsza akcyja na polu hodowli bydła może przyczynić się do podniesienia tej ważnej gałęzi gospodarstwa krajowego i do zaspokojenia potrzeb konsumeyi mięsa, podniósł subwencję krajową na hodowlę bydła na rok 1906 o 25.000 koron, spowodowało c. k. Rząd do przyznania na ten rok subwencji żądanej, która wraz z dawniej przyznaną wynosi 160.000 koron — Komisya gospodarstwa krajowego nie wątpi, że Wydział krajowy w uznaniu, że szersza akcyja w tym kierunku nie może ograniczyć się na rok jeden, odniesie się do c. k. Rządu z żądaniem, by ta podwyższona subwencya i na dalsze lata przyznaną została.

Już po zamknięciu sprawozdania Wydziału krajowego w mowie będącego, c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 12. grudnia 1906, intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z 12. stycznia 1907, ponownie poruszając sprawę podrożenia mięsa, brak organizacyi w zaopatrzeniu głównych środowisk konsumeyi mięsa w bydło opasowe i nieodpowiedni stosunek między podażą i popytem na bydło — zażądało od Wydziału krajowego i krajowych Towarzystw rolniczych wniosków, jaką drogą i z pomocą jakich funduszków, dostarczyć się mających przez państwo i kraj, doprowadzićby można do szybszego podniesienia hodowli bydła nie tylko pod względem jakościowym lecz i ilościowym — wskazując zarazem, że należałoby wziąć pod rozwagę, o ile rozszerzenie gospodarstw pastwiskowych, kultura połonin, zakładanie ciełeciarń i t. p. nie byłyby wskazane i czy już na rok 1907 pożądanąby była subwencya na ten cel i w jakiej wysokości.

Opracowanie żądanych wniosków musi poprzedzić badanie stosunków istniejących i środków, które najrychlej do pożądanego celu doprowadzić mogą -- niewątpliwie jednak akcyja w tym kierunku wdrożona na szereg lat rozciągnąć się musi i zapewnione być muszą znaczne zasiłki do przeprowadzenia jej.

Jakkolwiek komisya budżetowa na rok 1907 podniosła subwencję krajową na ogólne cele hodowli o 30.000 koron, komisya gospodarstwa krajowego musi dać wyraz przekonaniu, że kwota ta nie odpowiada wymogom zamierzonej przez c. k. Rząd akcyj i tylko wydatna pomoc finansowa zdoła umożliwić działalność na szerszą skalę, a choć nie uważa za wskazane już teraz przed ustanowieniem programu działalności w wskazanym kierunku domagać się od Wysokiego Sejmu udzielenia znaczniejszej subwecyi, zaznaczyć musi, iż c. k. Rząd niemal bez wyjątku zawisłem czyni udzielenie subwencji od zasiłku kraju i w powołanym reskrypcie podniósł udział kraju a z tego też powodu uprasza Wysoką Izbę o poruczenie Wydziałowi krajowemu, by ze względu na doniosłość sprawy i grożącego otwarcia granic dla importu bydła, które podkopać musi hodowlę w kraju, tak znacznym kosztem od szeregu lat poparta z niewątpliwie pomyslnym skutkiem — wziął pod rozwagę, w jaki sposób a w szczególności jakiej pomocy finansowej mógłby kraj w tym celu od przyszłego roku udzie-

lię poruszonemu przez c. k. Ministerstwo zadaniu i przedłożył na następnej sesji sejmowej po przeprowadzeniu rokowań z c. k. Rządem odpowiednie wnioski.

W myśl tego komisya uprasza o uchwalenie poniżej umieszczonego wniosku.

W sprawie wykonania ustawy hodowlanej komisya gospodarstwa kr. z uznaniem przyjmuje do wiadomości, że niemal w każdym jej dziale znaczny postęp stwierdzić można — jakkolwiek do zupełnie prawidłowego funkcyonowania wszystkich powołanych czynników jeszcze daleko.

Najmniej postąpiła akcyja w sprawie buhajów gminnych, polegająca na zakupowaniu lub najmowaniu przez gminy dostatecznej liczby rozplodników licencyonowanych i zaledwie w kilku powiatach, gdzie Wydziały powiatowe przy pomocy stałego funduszu hodowlanego zajęły się zakupnem tychże dla gmin, spotkać się można z znacznie szłą liczbą buhajów własnych. Objaw ten stoi w pewnym związku z wykonaniem uchwały Wysokiej Izby polecającej Wydziałowi kraj., by za pośrednictwem Wydziałów powiatowych pouczył poszczególne gminy o możliwości łączenia się celem wspólnego utrzymania buhajów, tudzież o możliwości uzyskania uwolnienia od obowiązku utrzymania buhaja w myśl §. 21. ustawy z 20. lipca 1892. Po wydaniu bowiem odnośnego okólnika Wydziału krajowego w tej sprawie do wszystkich komisji licencyonujących i Wydziałów powiatowych wzrasta w znacznym stopniu liczba podań o ulgi na podstawie §. 21. ustawy hodowlanej, z czego wnosić należy, że objaw ten nie jest ujemnym i że ustawa ta nie zostaje już martwą literą jak przez szereg lat, lecz że czynniki powołane do wykonania jej zdołały doprowadzić w wyższej mierze do zastosowania się do jej postanowień.

Ze stałego funduszu hodowlanego przez szereg lat korzystano tylko w bardzo skromnej mierze i dopiero w ostatnich trzech latach, gdy Wydziały powiatowe celem dostarczenia gminom odpowiednich rozplodników zaczęły zaciągać pożyczki z tego funduszu — został tenże ustanowiony w wysokości 100.000 koron, z końcem r. 1906 niemal zupełnie wyczerpany — tak, że już teraz pozostałyby do rozpozyczenia tylko kwoty wpływające ze zwrotów pożyczek udzielanych — które wobec wzrastającego popytu o pożyczki i zadania, które ten fundusz ma spełniać — a mianowicie, ułatwianie gminom nabycia buhajów, już na podstawie wyników z ostatnich lat, nie wystarczyłyby na pokrycie zapotrzebowania, a tem samem musiałyby nastąpić zastój w całej zamierzonej akcyi. Wydział krajowy wychodząc z tego założenia, przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek o powiększenie stałego funduszu hodowlanego o 50.000 kor., do wysokości 150.000 kor. w ten sposób, by przez pięć lat od roku 1907, w każdym roku 10.000 kor. wstawiano do budżetu wydatków funduszu krajowego.

Komisya gospodarstwa krajowego, uznając w zupełności ważność zadania, które fundusz ten ma do spełnienia, zgodnie z Wydziałem krajowym umieszcza poniżej odpowiedni wniosek.

Na podstawie powyższych uwag komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do hodowli bydła w r. 1905.

2. Sejm postanawia powiększenie stałego funduszu hodowlanego do kwoty koron 150.000, w pięciu ratach rocznych od roku 1907-1911 po 10.000 kor.

3. Sejm wstawia na cel powyższy 10.000 kor. tytułem pierwszej raty do rubryki X. budżetu wydatków funduszu krajowego na r. 1907.

4. Sejm wzywa Wydział krajowy, by w sprawie szybszego podniesienia hodowli bydła w kierunku opasowym w myśl żądań c. k. Rządu. wziął pod rozwagę, jakimi funduszami kraj akeji tej mógłby przyjść z pomocą, wdrożył rokowania z c. k. Rządem, przy układaniu preliminarza na rok 1908, wstawił w rubrykę wydatków funduszu krajowego odpowiednią kwotę i przedłożył Sejmowi odnośne wnioski.

Przewodniczący:

Gorayski, w. r.

Sprawozdawca:

Schnell, w. r.